

# Centrum excelentnosti biologických metód ochrany lesa úspešné na medzinárodnej scéne



## Vznik CEBIMOL

Národné lesnícke centrum - Lesnícky výskumný ústav, Národný kontaktný bod EÚ pre 7. rámcový program, tematická priorita *Životné prostredie*, je jednou zo slovenských inštitúcií, ktorá v tejto oblasti zohráva významnú úlohu. Od roku 2009 vďaka podpore v rámci Operačného programu Výskum a vývoj pre projekt *Centrum excelentnosti biologických metód ochrany lesa* (ITMS: 26220120008), spolufinancovaného zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja, buduje Centrum excelentnosti so zameraním na biologické metódy ochrany lesa (CEBIMOL). Strategickým zámerom Národného lesníckeho centra - Lesníckeho výskumného ústavu (NLC - LVÚ), v spolupráci s partnerskými inštitúciami Ústavom ekológie lesa SAV Zvolen a Parazitologickým ústavom SAV Košice, je vybudovať toto centrum excelentnosti ako sieť najlepších pracovísk vedy a výskumu v tejto oblasti, s cieľom dobudovať infraštruktúru pre jeho ďalší excelentný vývoj. Pracovisko má ambíciu byť medzinárodne akceptovaným pracoviskom s vysokou úrovňou svojho výskumu. Špecifickými cieľmi projektu CEBIMOL je modernizácia a rozšírenie infraštruktúry pre výskum a vývoj biologických metód ochrany lesa, integrácia centra excelentnosti do európskej výskumno-vývojovej siete v oblasti ochrany lesa a zavedenie nových informačno-komunikačných technológií do činnosti centra excelentnosti. Výskum a vývoj bude zameraný na využívanie, ochranu a reprodukciu biologických zdrojov. Zameranie tohto centra excelentnosti vychádza z mnohoročných výskumných skúseností všetkých pracovísk projektu v oblasti výskumu biologických metód ochrany lesa, v ktorých pracoviská dosahujú výsledky celosvetového významu.

## Medzinárodné aktivity

CEBIMOL od svojho vzniku zaznamenalo výrazný rozmach nových zahraničných aktivít a zároveň skvalitnenie existujúcej medzinárodnej spolupráce v oblasti ochrany lesa. Spolupracujúcimi partnerskými krajinami sa stali nielen krajiny Vyšehradskej štvorky a intenzívnejšie prepojenie na Lesnícku technologickú platformu v Bruseli, ale aj významní partneri z Fínska, Nórska, Nemecka, Rakúska, Talianska, Švajčiarska, Veľkej Británie, USA, Kanady a Japonska. V rámci transnárodných a interregionálnych iniciatív EÚ, CEBIMOL ako prvý v Európe úspešne zapojil Rumunsko, Srbsko, Slovinsko, Chorvátsko do integrovaného procesu medzinárodných lesnícko-drevárskych klastrových aktivít krajiny v spolupráci s Rakúskom, Nemeckom, Národnou klastrovou asociáciou ČR a poľským Connectionpoint, expertným pracoviskom pre oblasť inovácií.

### Líder klastrových iniciatív v 7. rámcovom programe

Vďaka úspešným projektom 7. rámcového programu BIOCLUS ([www.bioclus.eu](http://www.bioclus.eu)) a IN2WOOD ([www.in2wood.eu](http://www.in2wood.eu)), koordinovaných Fínskom a Rakúskom v rámci schémy Regióny znalostí, NLC-LVÚ a CEBIMOL sa postavili do pozície regionálneho a národného lídra klastrových iniciatív s výraznou podporou Banskobystrického samosprávne-

ho kraja. Ako koordinátor pracovných etáp projektu a člen prípravného výboru pre etablovanie lesnícko-drevárskoho klastra v Banskobystrickej regióne NLC-LVÚ, CEBIMOL sa stalo úspešným organizátorom medzinárodného podujatia prvého pracovného zasadnutia lesnícko-drevárskych klastrových kooperačných iniciatív 12 krajín v rakúskom Klagenfurte (26. - 28. 8. 2010) v rámci lesnícko-drevárskeho veľtrhu, ktorý sa stal spoločnou platformou nových aktivít a významným prienikom ďalšej odbornej spolupráce. Prepojenie medzinárodných klastrových iniciatív na inovačné systémy, inovačné politiky a stratégie je obsahom ďalšieho medzinárodného fóra, medzinárodného workshopu organizovaného NLC - LVÚ, konzorciom CEBIMOL v Bratislave v dňoch 21. - 23. 9. 2010. Výrazná prevaha účasti fínskej delegácie svedčí o úprimnom profesionálnom záujme Fínska i ďalších participujúcich krajín (Poľsko, ČR, Španielsko, Grécko).

### Medzinárodné konzorciá a medzinárodná spolupráca

Reagovať na nové výzvy na predkladanie spoločných medzinárodných projektov a iniciovať participáciu nielen národných subjektov sa CEBIMOLu darí v rámci zamerania podpornej štruktúry EÚ - Národného kontaktného bodu 7. rámcového programu EÚ pre Životné prostredie a členstvom v rozsiahlom medzinárodnom konzorciu 31

významných druhov rodu Ips v smrekových porastoch.

CEBIMOL v roku 2010 úspešne rozbehol spoluprácu s Nemeckom, s regiónom Severný Porýnie Vestfálsko, ktorá sa úspešne spečatila podpísaním strategickú spolupráce s vrcholnými predstaviteľmi regiónu Landesbetrieb Wald und Holz NRW. Delegácia ocenila odbornú úroveň aktivít NLC - LVÚ a rozsiahly záber národných i medzinárodných projektov.

V oblasti biologických metód ochrany lesa pokračuje spolupráca s odbornými organizáciami USA, a to s Research station USDA, Hamden, <http://www.fs.fed.us/ne/hamden/> a Laboratóriom OTIS sterilného hmyzu, [http://www.aphis.usda.gov/plant\\_health/cphst/psdel.shtml](http://www.aphis.usda.gov/plant_health/cphst/psdel.shtml). Pracovníci centra excelentnosti sa v januári 2011 zúčastnia pracovného zasadnutia International Agency Research Phorum Annapolis zameraného na invázne druhy hmyzu.

Profil CEBIMOL-u bol predstavený koordinátorom projektu na XXIII. svetovom kongrese IUFRO (International Union of Forest Research Organizations) v kórejskom Soule (23. - 28. 8. 2010). Pracovníci centra priebežne aktívne pôsobia v pracovných skupinách IUFRO a v pracovných COST akciách (European Cooperation in Science and Technology). Regionálny rozmer a medziregionálna medzinárodná spolupráca NLC - LVÚ rezonujú v podaných projektoch typu INTERREG, najmä v schválenom projekte INTERREG IV C (EUFOFINET). Úspešne pokračuje spolupráca so Srbskom, etablovaná v rámci projektu ODA (Official Development Aid). CEBIMOL naďalej aktívne spolupracuje s maďarským lesníckym inštitútom Šárvar. V súčasnosti sa pripravujú projekty v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovensko-Maďarsko. Zaujímavo sa rysuje spolupráca s Ukrajinou, najmä v rámci bilaterálneho projektu, ktorý sa týka výskumných plôch v lesných ekosystémoch Karpát.

### Záver

Lesy a odvetvie lesníctva môžu významnou mierou prispieť k riešeniu najväznejších ekologických problémov súčasnosti. Ochrana lesa je súčasťou starostlivosti a obhospodarovania lesa ako významného objektu národného hospodárstva a nenahraditeľnej súčasťou environmentu, ktorej úlohou je predchádzať a eliminovať disturbančné účinky prírodných a antropogénnych faktorov, za účelom zabezpečenia jeho kontinuálnej a vyrovnanej funkčnej účinnosti. Centrum excelentnosti biologických metód lesa sa významne podieľa, a v budúcnosti naďalej bude intenzívne podieľať, na ochrane lesa v spolupráci so svojimi národnými a medzinárodnými partnermi.

Tento článok vznikol vďaka podpore v rámci OP Výskum a vývoj pre projekt Centrum excelentnosti biologických metód ochrany lesa (ITMS: 26220120008) spolufinancovaného zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Ingrid Kriššáková, národná delegátka 7RP EÚ SR INCO (International Cooperation), národný kontaktný bod SR Environment 7RP, koordinátorka aktivity 2.3 CEBIMOL, Medzinárodná spolupráca Milan Zúbrik, koordinátor projektu CEBIMOL, riaditeľ Národného lesníckeho centra - Lesnícky výskumný ústav Zvolen



partnerov ENV-NCP-TOGETHER ([www.env-ncp-together.eu](http://www.env-ncp-together.eu)), v ktorom CEBIMOL spolupracuje na strategickú bázu s Rumunskom, Rakúskom, Švédskom, Portugalskom, ČR, Švajčiarskom, Belgickom, Cyprom, Luxemburskom, Nemeckom, Bulharskom, Francúzskom, Estónskom, Maltou, Maďarskom, Izraelom, Lotyšskom, Holandskom, Poľskom, Tureckom, Gréckom, Chorvátskom, Indiou, Islandom. Táto spolupráca prirodzene nadviazala na doterajšie väzby národných kontaktných bodov v konzorciách 6. rámcového programu ERA-ENV INTEGRATING ACC a INTERLINK.

Úspešne sa rozbiehajú aktivity regionálnej kancelárie Európskeho lesníckeho inštitútu (EFI) vo Viedni, ktorej je NLC - LVÚ profesionálnym členom, pričom CEBIMOLu sa členstvom otvorila výraznejšia možnosť ďalšej participácie v konzorciách projektov aktuálnych výziev. Inšpirujúcou je spolupráca pracovníkov CEBIMOL s nórsnym inštitútom SKOG OG LANDSKAP v odbornej oblasti Správania, populačnej dynamiky a prirodzených nepriateľov hospodársky